

حل تحلیلی مسائل ترمولاستیسیته وابسته دینامیکی در محیط استوانه‌ای (قسمت اول: حل تحلیلی)

محمد رحیمیان

استادیار گروه مهندسی عمران - دانشکده فنی - دانشگاه تهران

مرتضی اسکندری قادی

دانشجوی دوره دکتری گروه مهندسی عمران - دانشکده فنی - دانشگاه تهران

علیرضا حیدرپور

فارغ التحصیل کارشناسی ارشد گروه مهندسی عمران - دانشکده فنی - دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت ۱۲/۶/۷۶، تاریخ تصویب ۲۵/۷/۷۷)

چکیده

معادلات حاکم بر اجسامی که تحت اثر ضربه‌های حرارتی و نیرویی قرار می‌گیرند از وابسته شدن معادلات ناویه و انرژی حاصل می‌شوند که معادلات ترمولاستیسیته وابسته نامیده می‌شوند. در این مقاله حل مسائل ترمولاستیسیته وابسته دینامیکی در یک لوله استوانه‌ای بلند در حالت متقارن محوری مورد بررسی قرار گرفته است. شرایط مرزی خارجی به صورت یک جریان حرارتی محدود شده و بدون تنفس است.

برای حل معادلات وابسته، ابتدا آنها را با استفاده از خصوصیات مقادیر ویژه به صورت غیر وابسته تبدیل می‌کنیم، معادلات اخیر را با استفاده از روش تبدیل لاپلاس حل کرده و جواب تحلیلی را در فضای لاپلاس بدست می‌آوریم. برآورده عددی نتایج در قسمت دوم مقاله انجام می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ترمولاستیسیته وابسته دینامیکی، متقارن محوری، مقادیر ویژه، تبدیل لاپلاس

مقدمه

مانند نیروگاه‌های اتمی، صنایع نظامی و مخازن تحت فشار و بسیاری کاربردهای صنعتی دیگر دارای اهمیت می‌باشند.

حل تحلیلی مسائل دینامیکی ترمولاستیسیته در حالت غیر وابسته با مقادیر اولیه مرزی را اولین بار Danilovskaya در سال ۱۹۵۰ انجام داده است [۱]. این مسئله در نیم فضای الاستیک خطی در حالت متقارن محوری حل گردید و در آن ناحیه مرزی تحت اثر تغییرات درجه حرارت ناگهانی قرار گرفته است و فرض شده که ناحیه فوق بدون تنفس است.

Chakravorty و Sternberg در سال ۱۹۵۹ حل تحلیلی برای تغییر مکانهای مسئله Danilovskaya را توسعه دادند و مسئله را برای ناحیه مرزی که تحت اثر شوک حرارت

مسائلی که در آنها اجسام به طور همزمان تحت اثر ضربه‌های حرارتی و نیرویی قرار می‌گیرند (مسائل ترمولاستیسیته وابسته)، بعد وسیعی از کاربردهای عملی مهندسی را شامل می‌شوند. اگر آهنگ تغییرات بارهای واردۀ نسبت به زمان زیاد باشد معادلات حاکم بر این نوع مسائل از وابسته شدن معادلات ناویه و انتقال حرارت حاصل می‌شوند. به این معادلات، معادلات ترمولاستیسیته وابسته گفته می‌شود. با کم شدن آهنگ تغییرات فوق می‌توان از وابستگی معادلات صرف نظر کرده و مستقیماً از معادله انتقال حرارت، توزیع درجه حرارت را به دست آورده و نتیجه را در معادله ناویه قرار داد که این همان حالت نیمه وابسته می‌باشد.

مسائل ترمولاستیسیته دینامیکی در کاربردهای عملی

مسئله مقادیر مرزی ترمومالاستیسیته وابسته

در این قسمت مسئله مقادیر مرزی ترمومالاستیسیته وابسته دینامیکی در یک لوله استوانه‌ای طویل بدست می‌آید.

معادلات کلاسیک ترمومالاستیسیته وابسته با چهار معادله دیفرانسیل جزیی بیان می‌شوند که همان معادلات ناویه و انرژی بوده و با روابط زیر بیان می‌شوند [۴]:

$$\mu \nabla u + (\lambda + \mu) \nabla(\nabla \cdot u) + F - \lambda \nabla T = \rho \ddot{u} \quad (1)$$

$$\nabla^2 T - \frac{1}{a} \dot{T} - \eta \nabla \cdot \dot{u} = \frac{Q}{K} \quad (2)$$

که در آن u بردار تغییر مکان، T درجه حرارت، λ و μ ثابت‌های لامه، m جرم مخصوص، Q حرارت تولید شده در واحد حجم، K ضریب هدایت حرارتی ویژه و a ضریب نفوذپذیری می‌باشند. λ و μ به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$\gamma = (3\lambda + 2\mu) \alpha_a,$$

$$\eta = \frac{\gamma T_0}{\rho c a g} = \frac{\gamma T_0}{kg} \quad (3)$$

که در آن α_a ضریب انبساط حرارتی، c ظرفیت حرارتی ویژه و T_0 درجه حرارت محیط پیرامون و g شتاب ثقل است.

در غیاب نیروهای حجمی معادلات ناویه و انرژی (۱) و (۲) برای یک استوانه طویل در حالت متقارن محوری به صورت زیر در می‌آیند:

$$\begin{aligned} -\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u}{\partial r} \right) + \frac{u}{r^2} + \frac{\ddot{u}}{c_1^2} + m \frac{\partial T}{\partial r} &= 0 \\ -\frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial T}{\partial r} \right) + \frac{1}{a} \dot{T} + \eta \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} (r \dot{u}) &= 0 \end{aligned} \quad (4)$$

باتوجه به وضعیت تقارن محوری جسم، تغییر مکان شعاعی u و تغییرات درجه حرارت فقط تابعی از شعاع

ناگهانی واقع شده حل کردند. تمام مسائل حل شده توسط آنها بوسیله روش تبدیل لاپلاس به نتیجه رسیده است [۱]. اثرات مربوط به حالت ترمومالاستیسیته وابسته و همچنین اثرات اینرسی توسط افرادی همچون Chadwick و Weiner, Boley, Hetnarski, Paria شده و مسئله Danilovskaya با در نظر گرفتن اثرات وابستگی توسط Boley و Tolins حل شده است [۱]. در سال ۱۹۶۸، Sackman و Nickell روشی موسوم به روش توسعه یافته ریتز برای حل مسئله ترمومالاستیسیته وابسته پیشنهاد کردند [۱].

Chen و Ghoneim در سال ۱۹۸۳ با استفاده از روش المانهای محدود و استفاده از روش گالرکین معادلات ترمومالاستیسیته وابسته برای یک لوله طویل را حل نمودند [۲]. در روش المانهای محدود برای حل مسئله باید محیط دو بعدی دایره‌ای با المانهای ریز شبکه بنده شود و با سرهم بنده آنها نتیجه نهایی بدست آید. این کار خطاهای عددی بسیاری را بوجود می‌آورد که خود وابسته به اندازه المانها و تعداد آنها می‌باشد. همچنین این روش قادر به تعیین جواب در اطراف بارهای متتمرکز یا منبع حرارتی متتمرکز نیست. به کارگیری این روش برای حل مسئله مستلزم صرف زمان زیادی است، در صورتیکه در روش استفاده شده در این مقاله، خطاهای ناشی از شبکه بنده محیط وجود نداشت، تعیین جواب برای هر نوع بارگذاری میسر بوده و هندسه مسئله فقط وابسته به شعاعهای داخلی و خارجی می‌باشد.

هدف این مقاله ارائه روشی برای حل تحلیلی معادلات وابسته ناویه و انتقال حرارت در یک لوله استوانه‌ای بلند در حالت متقارن محوری می‌باشد. برای حل معادلات وابسته، ابتدا آنها را با استفاده از خصوصیات مقادیر ویژه به صورت غیر وابسته تبدیل می‌کنیم. معادلات اخیر با استفاده از روش تبدیل لاپلاس حل شده و جواب تحلیلی در فضای لاپلاس بدست می‌آید.

در قسمت دوم این مقاله برای تعیین جوابها در فضای واقعی، تبدیل معکوس لاپلاس با استفاده از انتگرال‌گیری انجام شده و در انتهای بارگذاریهای حرارتی و نیرویی به صورت توابع دیراک و پله‌ای به طور جداگانه‌ای اعمال شده و نتایج به صورت گرافیکی ارائه می‌شوند.

با جایگذاری روابط (۹) در روابط (۴)، معادلات اساسی ترمولاستیسیته به صورت بدون بعد در می آیند (توجه شود که به منظور سادگی، علامت (-) از روی متغیرها برداشته شده است):

$$-\frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u}{\partial r} \right) + \frac{u}{r} + r \ddot{u} + \lambda_2 r \frac{\partial T}{\partial r} = 0 \quad (10)$$

$$-\frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial T}{\partial r} \right) + cr T + c \lambda_1 \frac{\partial}{\partial r} (ru) = 0 \quad (11)$$

مقادیر بی بعد c ، λ_1 و λ_2 در روابط فوق عبارتند از:

$$\lambda_2 = mT_0, \quad \lambda_1 = \frac{a\eta}{T_0}, \quad c = \frac{c_1 r_1}{a}$$

به این ترتیب شرایط اولیه به صورت $u(r,0) = 0$ و $T(r,0) = 0$ و شرایط مرزی به صورت زیر در می آیند: $\frac{\partial u}{\partial r} + \alpha \frac{u}{r} - \lambda_2 T - f(t) = 0$ ، $(r = \frac{r_1}{r_1} = 1)$

$$\frac{\partial T}{\partial r} - \beta_1 [T - g(t)] = 0 \quad (12)$$

$$\frac{\partial u}{\partial r} + \alpha \frac{u}{r} - \lambda_2 T = 0, \quad (r = \frac{r_2}{r_1} = r_*)$$

$$\frac{\partial T}{\partial r} + \beta_2 T = 0 \quad (13)$$

که در آن:

$$\beta_1 = \beta^* r_1, \quad \beta_2 = \beta^* r_1$$

$$\alpha = \frac{\lambda}{(2\mu + \lambda)}, \quad g(t) = \frac{[g^*(t) - T_*]}{T_*}, \quad f(t) = \frac{f(t)}{\lambda + 2\mu}$$

تبديل لاپلاس برای توابع u و T به صورت زیر تعریف می شوند [۵]:

$$\tilde{u}(r,p) = \int_0^\infty e^{-pt} u(r,t) dt$$

$$\tilde{T}(r,p) = \int_0^\infty e^{-pt} T(r,t) dt$$

اگر از معادلات (۱۰) و (۱۱) تبدیل لاپلاس بگیریم، معادلات به صورت زیر تبدیل می شوند:

$$\begin{aligned} & -\frac{d}{dr} \left(r \frac{d}{dr} \tilde{u}(r,p) \right) + \frac{1}{r} \tilde{u}(r,p) + r [p^2 \tilde{u}(r,p) - pu(r,0) \\ & - \dot{u}(r,0)] + \lambda_2 r \frac{d}{dr} \tilde{T}(r,p) = 0 \end{aligned} \quad (14)$$

می باشد.

در معادلات (۴) مقادیر m و c از روابط زیر بدست می آید:

$$m = \gamma (2\mu + \lambda)$$

$$c_1^2 = \frac{(\lambda + 2\mu)}{\rho} \quad (5)$$

شرایط اولیه برای u و T به صورت زیر می باشد:

$$u(r,0) = 0$$

$$\dot{u}(r,0) = 0$$

$$T(r,0) = 0 \quad (6)$$

در مسئله فوق شرایط مرزی داخلی به صورت تنفس و جریان حرارتی در سطح داخلی استوانه اعمال شده است، در حالیکه شرایط مرزی خارجی به یک جریان حرارتی محدود شده و بدون تنفس فرض می شوند. شرایط مرزی به شکل زیر تعریف شده اند:

$$(\lambda + 2\mu) \frac{\partial u}{\partial r} + \lambda \frac{u}{r} - \gamma(T - T_0) - f(t) = 0 \quad (r=r_1)$$

$$\frac{\partial T}{\partial r} - \beta_1^* [T - g^*(t)] = 0 \quad (V)$$

$$(\lambda + 2\mu) \frac{\partial u}{\partial r} + \lambda \frac{u}{r} - \gamma(T - T_0) = 0$$

$$\frac{\partial T}{\partial r} + \beta_2^* T = 0 \quad (8)$$

لازم به یادآوری است که:

$$\sigma_{rr} = (\lambda + 2\mu) \frac{\partial u}{\partial r} + \lambda \frac{u}{r} - \lambda (T - T_0)$$

در روابط فوق $\beta_1^* = \frac{h_1}{k}$ و $\beta_2^* = \frac{h_2}{k}$ و در آن h_1 و h_2 به ترتیب ضرایب انتقال حرارت در مرزهای داخلی و خارجی و σ_{rr} تنفس شعاعی بوده و $f(t)$ و $g^*(t)$ به ترتیب بارگذاری نیرویی و جریان حرارتی اعمال شده در سطح داخلی می باشند [۱].

حال به منظور سادگی، متغیرهای بدون بعد زیر تعریف می شوند:

$$\bar{T} = \frac{T - T_0}{T_*}, \quad \bar{r} = \frac{r}{r_1}, \quad \bar{t} = \frac{c_1 t}{r_1}, \quad \bar{u} = \frac{u}{r_1} \quad (9)$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -c\lambda_1 p & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \nabla^2 \vec{u} \\ \nabla^2 \vec{\psi} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} p^2 & \lambda_2 \\ 0 & cp \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \vec{u} \\ \vec{\psi} \end{bmatrix} \quad (23)$$

رابطه (۲۳) را می‌توان به صورت ساده زیر در آورد [۳]:

$$\begin{bmatrix} \nabla^2 \vec{u} \\ \nabla^2 \vec{\psi} \end{bmatrix} = A \begin{bmatrix} \vec{u} \\ \vec{\psi} \end{bmatrix} \quad (24)$$

که در آن:

$$A = \begin{bmatrix} p^2 & \lambda_2 \\ c\lambda_1 p^3 & cp(\lambda_1 \lambda_2 + 1) \end{bmatrix} \quad (25)$$

معادلات (۲۴)، کاملاً وابسته بوده و برای حل آن، ابتدا آن را با استفاده از خواص بردارهای ویژه ماتریس ضرایب A به صورت مستقل در می‌آوریم، بدین منظور مقادیر ویژه بردارهای نظری عبارتند از:

$$\mu_{1,2} = \frac{(k_{11}+k_{22}) \pm \sqrt{(k_{11}+k_{22})^2 - 4(k_{11}k_{22}-k_{12}k_{21})}}{2} \quad (26)$$

که در آن:

$$k_{11} = p^2, \quad k_{12} = \lambda_2, \quad k_{21} = c\lambda_1 p^3, \quad ,$$

$$k_{22} = cp(\lambda_1 \lambda_2 + 1) \quad (27)$$

در نتیجه ماتریس بردارهای ویژه $\hat{T}$ به صورت زیر می‌شود:

$$\hat{T} = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ \frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} & \frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} \end{bmatrix} \quad (28)$$

حال با تعریف توابع $\vec{\eta}_1$ و $\vec{\eta}_2$ ، از تغییر متغیر به صورت زیر استفاده می‌شود:

$$\begin{bmatrix} \vec{u} \\ \vec{\Phi} \end{bmatrix} = T \begin{bmatrix} \vec{\eta} \\ \vec{\eta} \end{bmatrix} \quad (29)$$

باتوجه به روابط (۲۸) و (۲۹) می‌توان نوشت:

$$\begin{cases} \vec{u} = \vec{\eta}_1 + \vec{\eta}_2 \\ \vec{\psi} = \frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} \vec{\eta}_1 + \frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} \vec{\eta}_2 \end{cases}$$

$$-\frac{d}{dr} (r \frac{d}{dr} \tilde{T}(r,p)) + cr [pT(r,p) - \tilde{T}(r,0) + c\lambda_1 \frac{d}{dr}$$

$$[r(p\tilde{u}(r,p) - u(r,p))] = 0 \quad (15)$$

روابط (۱۴) و (۱۵) با توجه به روابط (۶) به صورت زیر ساده می‌شوند (توجه شود که به منظور سادگی، علامت $(\sim)$ از روی متغیرها برداشته شده است):

$$-\frac{1}{r} \frac{d}{dr} (r \frac{du}{dr}) + \frac{u}{r^2} + p^2 u + \lambda_2 \frac{dT}{dr} = 0 \quad (16)$$

$$-\frac{1}{r} \frac{d}{dr} (r \frac{dT}{dr}) + cpT + cp\lambda_1 \frac{1}{r} \frac{d}{dr} (ru) = 0 \quad (17)$$

معادلات شرایط مرزی (روابط ۱۲ و ۱۳) در محیط لابلás به صورت زیر نوشته می‌شوند:

$$\text{در } (r=1)$$

$$\frac{du}{dr} + \alpha \frac{u}{r} - \lambda_2 T = \int_0^\infty e^{-pt} f(t) dt = F(p)$$

$$\frac{dT}{dr} - \beta_1 T = - \int_0^\infty e^{-pt} \beta_1 g(t) dt = G(p) \quad (18)$$

در $(r=r_0)$ روابط (۱۳) برقرارند یعنی:

$$\begin{aligned} \frac{du}{dr} + \alpha \frac{u}{r} - \lambda_2 T &= 0 \\ \frac{dT}{dr} + \beta_1 T &= 0 \end{aligned} \quad (19)$$

روابط (۱۶) و (۱۷) را می‌توان به شکل اپراتوری زیر نوشت:

$$\nabla^2 u - p^2 u - \lambda_2 \frac{dT}{dr} \vec{e}_r = 0 \quad (20)$$

$$\nabla^2 T - cpT - c\lambda_1 p \frac{1}{r} \frac{d}{dr} (ru) = 0 \quad (21)$$

با اعمال عملگر گرادیان بر روابط (۲۱) و تعریف $\vec{\psi} = \frac{dT}{dr} \vec{e}_r$ ، این روابط به صورت زیر در می‌آید:

$$\nabla^2 \vec{\psi} - cp \vec{\psi} - c\lambda_1 p \nabla^2 \vec{u} = 0 \quad (22)$$

شکل ماتریسی روابط (۲۰) و (۲۲) به صورت زیر است:

در نتیجه مقدار T عبارت است از :

$$T = \frac{1}{cp} \left[\frac{\psi}{r} + \frac{d\psi}{dr} - cp\lambda_1 \frac{du}{dr} \right] \quad (37)$$

این رابطه بر حسب توابع بسل به صورت رابطه زیر در می آید:

$$\begin{aligned} T &= \frac{1}{cp} \left\{ A_1 \sqrt{\mu_1} I_0 \left(\sqrt{\mu_1 r} \right) \left[\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right] - \right. \\ &B_1 \sqrt{\mu_1} K_0 \left(\sqrt{\mu_1 r} \right) \left[\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right] + A_2 \sqrt{\mu_2} I_0 \left(\sqrt{\mu_2 r} \right) \\ &\left. \left[\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right] B_2 \sqrt{\mu_2} K_0 \left(\sqrt{\mu_2 r} \right) \left[\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right] \right\} \end{aligned} \quad (38)$$

برای پیدا کردن ضرایب A_1, A_2, B_1 و B_2 با جایگذاری u و T به ترتیب از روابط (۳۵) و (۳۸) در شرایط مرزی، این معادلات به صورت زیر بر حسب ضرایب A_1, A_2, B_1 و B_2 با توجه می شوند:

$$\begin{aligned} &A_1 \left\{ I_0 \left(\sqrt{\mu_1} \right) \left[\sqrt{\mu_1} - \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_1} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + I_1 \left(\sqrt{\mu_1} \right) (-1 + \alpha) \right\} \\ &+ B_1 \left\{ K_0 \left(\sqrt{\mu_1} \right) \left[-\sqrt{\mu_1} \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_1} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + K_1 \left(\sqrt{\mu_1} \right) (-1 + \alpha) \right\} \\ &+ A_2 \left\{ I_0 \left(\sqrt{\mu_2} \right) \left[\sqrt{\mu_2} - \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_2} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + I_1 \left(\sqrt{\mu_2} \right) (-1 + \alpha) \right\} \\ &+ B_2 \left\{ K_0 \left(\sqrt{\mu_2} \right) \left[-\sqrt{\mu_2} + \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_2} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + K_1 \left(\sqrt{\mu_2} \right) (-1 + \alpha) \right\} \end{aligned} \quad (39)$$

$$\begin{aligned} &\frac{A_1}{cp} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_1 I_1 \left(\sqrt{\mu_1} \right) - \beta_1 \sqrt{\mu_1} I_0 \left(\sqrt{\mu_1} \right) \right\} \\ &+ \frac{B_1}{cp} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_1 K_1 \left(\sqrt{\mu_1} \right) + \beta_1 \sqrt{\mu_1} K_0 \left(\sqrt{\mu_1} \right) \right\} \\ &+ \frac{A_2}{cp} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_2 I_1 \left(\sqrt{\mu_2} \right) - \beta_1 \sqrt{\mu_2} I_0 \left(\sqrt{\mu_2} \right) \right\} \\ &+ \frac{B_2}{cp} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_2 K_1 \left(\sqrt{\mu_2} \right) + \beta_1 \sqrt{\mu_2} K_0 \left(\sqrt{\mu_2} \right) \right\} = G(p) \end{aligned} \quad (40)$$

$$\begin{aligned} &A_1 \left\{ I_0 \left(\sqrt{\mu_1} r_0 \right) \left[\sqrt{\mu_1} - \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_1} \cdot \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + I_1 \left(\sqrt{\mu_1} I_0 \right) \right. \\ &\left. \left(\frac{1}{r_0} + \frac{\alpha}{r_0} \right) \right\} + \\ &B_1 \left\{ K_0 \left(\sqrt{\mu_1} r_0 \right) \left[-\sqrt{\mu_1} + \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_1} \cdot \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + K_1 \left(\sqrt{\mu_1} I_0 \right) \right. \\ &\left. \left(\frac{1}{r_0} + \frac{\alpha}{r_0} \right) \right\} + \end{aligned}$$

که در آن ،

$$\begin{cases} \vec{\eta}_1 = \eta_1 \vec{e}_r \\ \vec{\eta}_2 = \eta_2 \vec{e}_r \end{cases}$$

با جایگذاری رابطه (۲۹) در رابطه (۲۴)، بدست می آید:

$$\hat{T} \nabla^2 \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} = A \hat{T} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} \quad (30)$$

با ضرب دو طرف رابطه (۳۰) در ماتریس وارون $\hat{T}$ می توان نوشت:

$$\nabla^2 \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mu_1 & 0 \\ 0 & \mu_2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} \quad (31)$$

باتوجه به رابطه (۳۱) می توان نوشت:

$$\nabla^2 \eta_i - \mu_i \eta_i = 0 \quad i = 1, 2 \quad (32)$$

رابطه (۳۲) را می توان به صورت زیر نمایش داد:

$$r^2 \eta_i'' + r \eta_i' - (r^2 \mu_i + 1) \eta_i = 0 \quad (33)$$

رابطه (۳۳) معادله بسل اصلاح شده مرتبه یک می باشد که جوابهای کلی آن به صورت زیر است [۶]:

$$\begin{cases} \eta_1 = A_1 I_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) + B_1 K_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) \\ \eta_2 = A_2 I_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) + B_2 K_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) \end{cases} \quad (34)$$

که در آن A_1, A_2, B_1 و B_2 ضرایب ثابت بوده و از شرایط مرزی بدست می آیند. I_1 و K_1 توابع بسل اصلاح شده مرتبه اول می باشند. باتوجه به روابط (۲۹) و (۳۴) تغییر مکان u و تابع ψ به صورت زیر در می آیند:

$$\begin{cases} u = A_1 I_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) + B_1 K_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) + A_2 I_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) + B_2 K_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) \\ \psi = \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} \right) (A_1 I_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) + B_1 K_1 \left(\sqrt{\mu_1} r \right) + \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} \right) \right. \\ \left. + A_2 I_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) + B_2 K_1 \left(\sqrt{\mu_2} r \right) \right) \end{cases} \quad (35)$$

برای بدست آوردن T ، از رابطه (۲۱) استفاده شده که در آن به جای ψ بر حسب T گذاشته می شود:

$$\frac{1}{r} \psi + \frac{d\psi}{dr} - cpT - cp\lambda_1 \frac{u}{r} - cp\lambda_1 \frac{du}{dr} = 0 \quad (36)$$

لاپلاس بدست می آید. برای رسم این توابع بر حسب زمان و فاصله شعاعی، به تعیین تبدیل معکوس لاپلاس این توابع نیاز است. در قسمت دوم مقاله انتگرال گیری این توابع انجام شده و نتایج به صورت منحنی های تغییرات u و T بر حسب r و t ارائه شده و با نتایج روش عددی (مرجع [۱]) مقایسه می شوند.

$$\begin{aligned} & A_2 \left\{ I_0(\sqrt{\mu_2 r_0}) \left[\sqrt{\mu_2} - \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_2} \cdot \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + I_1(\sqrt{\mu_2 r_0}) \right. \\ & \left. \left(-\frac{1}{r_0} + \frac{\alpha}{r_0} \right) \right\} + \\ & B_2 \left\{ K_0(\sqrt{\mu_2 r_0}) \left[-\sqrt{\mu_2} + \frac{\lambda_2}{cp} \sqrt{\mu_2} \cdot \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \right] + K_1(\sqrt{\mu_2 r_0}) \right. \\ & \left. \left(-\frac{1}{r_0} + \frac{\alpha}{r_0} \right) \right\} = 0 \end{aligned} \quad (41)$$

نتیجه گیری

در این مقاله حل مسائل ترموموelasیته وابسته دینامیکی در یک لوله استونهای بلند در حالت متقارن محوری مورد بررسی قرار گرفته است. شرایط مرزی داخلی به صورت نیرو و جریان حرارتی موثر بر سطح داخلی استوانه بوده، در حالیکه شرایط مرزی خارجی به یک جریان حرارتی محدود شده و بدون تنفس است. مسائل مقادیر مرزی و اولیه وابسته به کمک خصوصیات مقادیر ویژه به صورت مقادیر غیروابسته درآمده، به طوریکه بتوان از حل هر یک از آنها توزیع تغییر مکان و درجه حرارت را بر حسب زمان و مکان در اختیار داشت.

$$\begin{aligned} & \frac{A_1}{cp} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_1 I_1(\sqrt{\mu_1 r_0}) + \beta_2 \sqrt{\mu_1} I_0(\sqrt{\mu_1 r_0}) \right\} + \\ & \frac{B_1}{cp} \left(\frac{\mu_1 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_1 K_1(\sqrt{\mu_1 r_0}) - \beta_2 \sqrt{\mu_1} K_0(\sqrt{\mu_1 r_0}) \right\} + \\ & \frac{A_2}{cp} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_2 I_1(\sqrt{\mu_2 r_0}) + \beta_2 \sqrt{\mu_2} I_0(\sqrt{\mu_2 r_0}) \right\} + \\ & \frac{B_2}{cp} \left(\frac{\mu_2 - k_{11}}{k_{12}} - c\lambda_1 p \right) \left\{ \mu_2 K_1(\sqrt{\mu_2 r_0}) - \beta_2 \sqrt{\mu_2} K_0(\sqrt{\mu_2 r_0}) \right\} = 0 \end{aligned} \quad (42)$$

با بدست آوردن ضرائب مجهول A_1 ، A_2 ، B_1 و B_2 از روابط اخیر و قرار دادن آن در توابع u و T ، تغییر مکان و تغییر درجه حرارت در محیط به صورت تحلیلی در فضای

مراجع

- 1 - Li, Y. Y., Ghoneim, H. and Chen, Y. A. (1983). "A numerical method in solving a coupled thermoelastisity equations and some results." *J. of Thermal Stresses*, 6, 253-280.
- 2 - Nickell, R. E. and Sackman, J. L. (1968). "Approximate solutions in linear coupled thermoelasticity." *J. of Appl. Mech.*, 255-266.
- 3 - Noorzad, A. and Konagai, K. (1994). "Effect of degree of saturation of the impedance of a regid circular disk on a semi-infinite porous media." *Proceeding of the 9th Japan Earthquake Eng. Simposium*, Dec.
- 4 - Nowacki, W. (1987). *Thermoelasticity*, Addison-Wesley.
- 5 - Sneddon, I. N. (1955). "The use of integral transform." McGraw-Hill Book Co.
- 6 - Watson, G. N. (1944). "A treatise on the theory of bessel functions." 2nd ed. Cambridge, London.